

zatajiti svojega prepričanja, svoje narodnosti, pa se tudi ni dal teptati, da bi v strahu klečepal okoli višjih, ker to jim je bajé zelo všeč in taki ljudje so jim dobrodošli. On je hotel vrediti in deloma je tudi vredil — šolstvo v okolici. Ti zvrtaš vso krivdo na naš magistrat, ah beži no, krivda je pač na višji inštanci. Priliko imam videti in opazovati, da kdor je v magistratovi službi, se giblje mnogo, mnogo lože nego oni, ki je v c. k.

Naši Lahi pa tudi nimajo oči, kjer bi bilo treba, da vidijo. Ropotajo in kriče zoper nas, ovčice in se nas boje kakor vraga tako, da v tem strahu ne vidijo pravega sovražnika njihovega in našega. Kako lepo puščajo, da se širi nemščina in nemška politika ob Adriji! Niti tega ne zapazijo, da se sliši po sprehajališčih in shodih toliko nemščine, kolikor talijanščine. In Nemci se svobodno gibljejo, svobodno napredujejo in svobodno množe v Trstu, kjer se jih nihče ne boji, nihče ne ovira. Vidiš, jaz bi vse to rada povedala našim Italijanom, povedala, da na nemških šolah nastavljajo le takih moči, ki znajo samo nemško; kdor zna italijansko ali slovensko še zraven, ta jim ni ljub, zato pa tudi izvajljajo ljudi iz „prav trdih nemških krajev“, naše pa odstavljajo.

„Ich möchte deutschen Geist einführen“, dejala je neka šolska avtoriteta in ko se mu je odgovorilo, da za naše kraje je dovolj avstrijski duh, se je odgovorilo: Ach, Sie verstehen mich nicht“.

A teh se Lahi ne boje; boje se nas, ki zahtevamo le borno ljudsko šolo — Nemci imajo krasna šolska splotja — bojé se naših revnih kmetov, peric, prodajalk in — volov. Ako bi ne bili tako zaslepljeni, morali bi uvideti pravo pogibelj, katero bi jim moral tudi kdo naših pojasniti v kakem italijanskem listu. Ne, oni pomagajo z mirno vestjo Bismarkovi politiki, pomagajo ne hote razširjati nemščino, nam se pa baš zdaj godi prav slabo. Po vsej pravici je pisala „Edinost“: „Hrvat in Slovecem se uže dolgo ni godilo tako slabo, nego ravno sedaj, ko so mladočeški voditelji toli zadovoljni z vlado“.

A propos o Čehih! Spominaš se Hrvatov, ki so se sešli z nami predlanskim pod planinami? Spominaš se, ko smo govorili o slovanski vzajemnosti, da je eden njih dejal: pazite Slovenci, ne zanašajte se nego na same sebe, mislite li res, da vam bodo Čehi pomagali ako dosežejo, česar žele? Kako radi si ustvarijo tedaj novih zahtev in kako lahko pozabijo vas in nas ob tem! Spominam se, kako sva se sprickala, kajti ta njegova trditev se mi je zdela naravnost grozna in razžaljiva za vse slovanstvo. Ali on mi je dejal zopet mirno: „Možno, da bi Slovenci storili baš tako ali mi Hrvati tudi“. Hudo mi je bilo, a nadejala sem se vendar in nadejam se še, da je bil oni Hrvat le pesimist, meni se zdi, da brat ne sme ostaviti brata...

Dolgo sem politizovala, preidimo na slovstvo. Ti si mi zamerila, da sem v svojem članku „Shod slovenskih književnikov in umetnikov“ pisala, da v Slovincih je prav malo slovstvenega vkusa, prav malo slovstvene kulture. Ne samo, da potrjujem one besede, ponovim ti jih tudi, ako hočeš.

Evo vzgleda! Spise, v katerih se riše otrok ali

otroško življenje prav mojstersko, sploh spise, v katerih ni ljubezenskih prizorov, vtikajo v nas v otroške liste. Počasi moja draga, glej divnega Turgenjeva, koliko je napisal prekrasnih slik iz otroškega življenja ali nikomur ni prišlo na um, staviti njegove spise v otroške knjige. Otroci se popisujejo in njih življenje, pa ne za otroke, ampak za odrasle, ki imajo fin in izobražen vkus. Ti si čitala „Le petit chose“ od Alf. Daudeta, velika večina te knjige so otroški prizori in knjiga vendar ni za otroke.

Lansko zimo sem dobila nek star letnik našega otroškega lista „Vrtca“.

Bil je hud dan in otrok je bilo prav malo v šoli. Vzela sem torej „Vrtec“ ter jela čitati svojim učenkam (4. 5. in 6. šolsko leto) neko povest, katere nisem poznala. Naslova se prav ne spominam, ali povest je bila prevedena iz ruskega. Spoznala sem prav skoro, da je to povest napisalo mojstersko pero, vnela sem se v čitanji, bilo je podrobno, fino opazovanje muk o nekem psu. Meni je zastajala sapa in v grlu me je dušilo; ozrla sem se po svojih učenkah — one so se igrale z rokami, gledale okoli, ali mene razuneto.

Prekrasnega, finega, podrobnega opisovanja niso razumele, ker ni bilo zanje. In kaj bi bilo, ako bi bil dotični prevajalec poslal ono povest našim listom za „odrasle“? Skoro gotovo bi jo poslali „Vrtcu“, kamor ne spada, ali bi jo prezrli kot otročjo. Misliš si morda: a „Srce“ De Amicisovo? Da, ono je za otroke, dasi ne škoduje tudi odraslim.

Vidiš, pri takih le spisih je treba nečesa... nečesa... jaz ne vem kako bi nazivala oni nekaj, ki je potreben, da se spoznajo in tisti nekaj mora biti prirojen, to mora narekovati nežno in blago srce poleg razuma.

Razgovorila sem se dovolj; naveličana bodeš, a kriva si Ti, ki si me izzvala. Sto srčnih pozdravov!

Marica.

Besede iz ženskih ust.

Po nemškem priobčila M.

Ako je vpliv žen v vsakem oziru mogočen, najmočnejše vpliva žena vendar se svojim govorom.

Žena učini lahko neizmerno mnogo dobrega s tolažilnimi besedami. S finim čutom, obdarovana s prirojenim taktom, zna, ne da bi preučevala, ne da bi s skrbjo tehtala besede, na jti — uprav ono, kar upliva na ranjeno srce kakor balzam.

One, ki tožijo ob mrtvaškem odru druzega bitja, spominja na Nebó, od koder prihaja vir prave tolažbe. Rada posluša o umrlem, pripoveduje z ljubezni polnimi besedami, kar zna lepega in dobrega o pokojniku ter dovoljuje opravičeni bóli na dan, kajti tudi bolečine zahtevajo svoje pravo in hudo je, ako kdo hoče po sili zadržati prebridko bol.

Prava žena ima pomirljive besede za svojega moža, ko ji žaljen v svojem poklicu, ali v opravih nesrečen zaupa svoje skrbi. Žal da je tudi takih žen, pred katerimi se

mora bati tudi najpogumnejši mož, ako se mu zgodi kakova nesreča, ker mu taka žena očita na najsurejši način nevednost, lenobo in nesposobnost ali ga s strastnim govorjenjem podpihuje proti tistim, ki so krivi njegovih skrbi.

Dobra žena ravna drugače. Ona čita v moževih potezah, ako ga tare žalost, izvabi iz njega popolno izpoved z ljubeznivimi besedami, pusti ga govoriti mirno ter ga samo tu in tam sočutno povprašuje.

Ona ve, da mož težko prestaja razžaljenje, bolečino in ona sočustvuje z njim. Prava žena skuša, da mož pozabi z ljubeznivim in pazljivim ravnanjem v rodbini.

Pravijo, da so žene hudobne in nestrpne, ko sodijo o drugih in to je v mnogih slučajih istina. Kdor izgublja cele ure ob kavi ali na ulicah v pogovoru, mora med drugim povedati tudi marsikaj nedovoljenega. Kdor pa živi za svojo rodbino in svoje gospodinjstvo, ta ne bode tako lahko opravljal.

Kako se lepó poda, kadar zna žena z eno samo besedo zagovarjati slabosti svojega bližnjega, ko navaja nadostatno odgojo, slabo družbo, mesto, da bi padšega kamenala! Plemenito srce misli in govori dobro o človeku tako dolgo, dokler se ne prepriča o nasprotnem in še tedaj najde za reveža milo besedo. Samo pomanjkljivi ljudje vidijo povsod pomanjkljivost, saj pravi nek velik mislilec, da pokvarjeno srce in pokvarjen želodec se spoznata na jeziku.

Neizrecno važne so besede, koje govori žena svojim otrokom.

Kako neumno govore nekatere matere s svojimi otroci, takó nekako kakor se ljubkuje psiček ali opica.

Tu vendar bi morale biti materine besede nepozabne za otroka! Njene besede morajo biti čiste, svete, razločne, da ne dvomi o njih otrokova duša, kažejo naj najsrdnejšo ljubezen, tudi ko ga mora grajati, materine besede naj ne kažejo nikdar nestalne volje.

Ženske ustne so že mnogi slikali in opevali ali resnično lepe so le tedaj, ko izgovarjajo besede miru in ljubezni.

Pela sem.

Pela pesmice sem glasne,
Ko pricvela je pomlad,
Doba sreče vzorne, jasne,
— Doba upov — rajskih nad!

Glasni spevi po dolini
So odmevali okrog;
In na brdu, na planini
Z mano pel je pevec mnog!

Kaj da spev več ne glasi se —
Kot glasil se je nekdanj?
Kaj da v srcu ne vzbudi se --
Kot vzbudil se je tedaj?

Zdaj pač v dušni globočini
Drugi spevi mi živé;
Le v spominih, le v spominih
Prve čuva — — mi srcé!

Bogomila.

Književnost in umetnost.

Knjiga Lavre Marholmove: Das Buch der Frauen.

(Po českem listu „Ženský Svět“). V prvem predgovoru pravi pisateljica, da jej ni nič do slik Marije Baškircve v Lonozu, do prijateljske slave Ane Leffler-Edgrenove in Amalijs Skramove, do dramatičnih uspehov Duseve, do doktorstva in do Bordinove nagrade, katero je dobila Sonja Kovalevska; — ona raziskuje v njih samo pojave njih ženskega čuta. Vse so se povzpele nad površine — a vse, pravi, so bile nesrečne. Ostale so neplodne pred zaprtimi durmi, za kojimi so se vršile svete tajnosti — so hrepenele po ožvljavajočih strastih, katerim so se same odpovedale. Na podlagi teh nazorov, katerim sicer večinoma silno nasprotuje že samo pripovedovanje g. Marholmove, je osnovala svojih šest poglavij: Tragedia mlade deklice — Marija Baškircva; . . . (?) Ana Charlotta Leffler-Edgrenova, vojvodinja Cajanelle; Moderna žena na pozorišču — Eleonora Duse; [Nervozni fundamentalni toni (?)] — Dve knjigi: Key-noter od mis George Egerton in „Dilettantes“ od * * *; Naturalistka — Amalijs Skramova; žrtva dobe — Sonja Kovalevska.

Prej nego na kratkem pogledamo teh šest oddelkov, oglejmo posebno stališče naznačeno v predgovoru, katero nam podaja nekakov ključ k duševnemu delovanju L. Marholmove. Dočim borilka za žensko vprašanje, torej žena istinito moderna, ustanovlja v ženi najprej človeka in šele potem ženo, kakor se je vedno godilo pri moških, nasprotno pisat. Marholmova, katera hoče vendar biti moderna in še več kot moderna, ker hoče gledati v dobo, ki bodo še le sledile sedanjemu ženskemu gibanju, gleda in želi imeti v ženi ne človeka, ampak ženo, le ženo. Toda ta teorija je celó opasna, ostra kakor dvo-rezno orožje. Kajti ko bi obrnili načelo ter iz njega izvajali, da možki je najpreje mož in stoprav zatem človek, bi prišli do čudnih sklepov. Kaj ko bi se životopisi slavnih mož pisali kakor L. Marholmova opisuje življenje slavnih žen? Ko bi se od njih osebnosti odločilo vse, kar je na njih čisto možkega? Vzemimo si n. p. kot protiprimer k Sonji Kovalevski kakega znamenitega matematika. Delajmo se, kakor da bi ne znali za njegov sijajni talent, s katerim je dosegel marsiktero doktorstvo in dobi še v mladih letih profesuro na odlični evropski univerzi ter razne nagrade v različnih deželah; delajmo se, kakor da bi ne poznali njegovih učenih spisov — in pazimo samo na njegovo nespretnost in ničevost v drugih točkah človeške vede in umetnosti, na njegovo burno mladost, na njegovo surovost v družbi in v družini. Ali pa mesto Eleonore Duse, vzemimo si kakega svetovnoznane igralka, n. pr. Keana, prezrimo njegove tragične uspehe